

МЕСТО НАЧЕЛНИКА II ОТСЕКА (ОДЕЉЕЊА) ЗА ВРЕМЕ БОРБЕ

На нашим досадашњим вежбама није било потпуно сагласности у погледу места обавештајног официра у току борбе. Тако, на пример, неки команданти су га остављали на КМ, други су га укључивали у групу на КО, трећи су мишљења да би његово место требало да буде на КО, али под условом да има своја обавештајна средства везе, четврти су га само повремено позивали на КО, итд.

Да бисмо донели правилан суд о томе са кога ће места обавештајни официр (начелник II отсека, односно одељења) у току борбе највише користити својој команди, по моме мишљењу, било би не-правилно ако бисмо то питање посматрали уско и изоловано, тј. ван склопа питања односа између КО и КМ уопште и одвојено од улоге обавештајног апарата у команди посебно.

Досада се код нас у току динамике углавном сав посао пре-тежно одвијао на КО, док је апарат на КМ играо донекле споредну улогу; он врло често није познавао ситуацију, његова се улога, углавном, сводила на писање многобројних извештаја, израду разних шема, итд. Иако се то понекад правдало недостатком средстава везе, ипак ми се чини да се ту више радило о самој организацији рада на КО и КМ, него о недовољном броју канала за везу.

Пре свега, поставља се питање: да ли за време динамике треба увек, као и досада, на КО стварати посебну групу на челу са коман-дантом, једним официром оперативног одељења (већином начелника одељења — који се често користио само за то да води командантову радну карту), начелником артиљерије, евентуално начелником оба-вештајног одељења, евентуално начелником инжењерије и једним официром везе, да би се одатле могло командовати? Обично се каже да је издвајање такве групе на КО потребно ради тога да би коман-дант могао лично да осматра бојиште бар на главном правцу, да би био што ближе потчињеним како би могао правремено интервен-нисати, итд.

Несумњиво је да су такви разлози били оправдани у борбама позициског карактера, где се борба дуже времена водила на уском простору и где је заузимање, односно држање, тога простора било одлучујуће за исход боја, тим пре ако се тај простор дуже времена могао осматрати са унапред припремљене и фортификациски уређене

КО. Међутим, треба имати у виду да је такво издвајање команданта и његове групе и њихово дуже бављење на КО имало и својих недостатака. Пре свега, они су дуже времена били везани за један релативно мали отсек свога појаса (зоне), тако да су ситуацију на осталим отсецима могли да прате само повремено преко телефонских, телеграфских, писмених и других извештаја. У таквим случајевима, скоро није било непосредног контакта између општевојног команданта и потчињених команданата на помоћним отсецима, а познато је колико је тај непосредни контакт данас неопходан за вођење борбе. Осим тога, командант и његова група били су дуже времена одвојени и од осталог дела штаба, тако да су само повремено могли да испољавају свој утицај на његов рад, док је систем веза био знатно компликован, јер је поред веза између КМ и КО требало обезбедити и везе КО са потчињеним и претпостављеним командним местима и командним осматрачницама. Али, и поред изнетих недостатака, изгледа ми да је издвајање посебне групе (команданта и његових најважнијих помоћника) оправдано на правцу где се налази тежиште боја и да би у ту групу требало укључивати и начелника обавештајног одељења (или његовог помоћника). Несумњиво је да су команданту познати сви најбитнији подаци о непријатељу којима располаже обавештајно одељење. Али, он не може увек да држи у глави све детаље, који неки пут могу бити и од одлучујућег значаја за исход боја. Није свеједно да ли пред собом имамо, на пример, 15 или 25 непријатељски пук, пук који је учествовао у низу бојева или пук са минималним ратним искуством, кадровски пук или пук састављен претежно од људства старијих годишта, пук који је дотада претрпео неколико тешких пораза, или пук који је имао неколико успеха, пук који већ дуже времена није добио попуну или пук који има нормално бројно стање, батаљон добровољаца или батаљон кажњеника, јединицу чија исхрана функционише беспрекорно или неуредно, јединицу која се према цивилном становништву понаша уљудно или варварски, јединицу без дезертера или са јасним симптомима непослушности, јединицу са тачним или погрешним именом команданта, итд. Уствари, у највећем броју случајева, командант ће само у најпотребнијем обиму познавати сва ова и друга обавештења којима располаже обавештајни официр, али се не може посветити дубљем познавању и исцрпном проучавању сваког новог податка о непријатељу и непрекидном размисљању шта се налази „са оне стране брега“, јер би му то одузело веома много драгоценог времена. Због тога му је на КО потребан и обавештајни официр, који ће мислити само о непријатељу и у томе погледу помагати свога команданта. То је нарочито потребно и ради тога што у току боја на КО стиже низ наоко ситних и безначајних података о непријатељу, који су често противречни и који проистичу из различитих извора, тако да њихова обрада, анализа и извлачење потребних закључака захтева непрекидан и педантан рад, тј. рад посебног обавештајног официра.

Међутим, у покретним видовима борбе, где се ситуација брзо мења, где се борба брзо преноси са једног сектора на други, често

веће бити могуће да се командант издваја са својом групом да би командовао са КО, нити би било целисходно детаљно уређивање осматрачница и организовање вишеструких веза. Тада ће командант врло често бити принуђен да мења своју осматрачницу (чиме се нарчшава и систем веза), да би присуствовао час на једном час на другом сектору — углавном снабдевен само својом личном радиостаницом и у пратњи најмањег броја (неопходно потребних у том моменту) официра. Команданту ће некада бити потребан само артиљерац, други пут само инжењерац, понекад везиста, а врло често и обавештајни официр.

У оваквим случајевима штаб би се уствари, делио само на први и други ешелон (КМ и позадински ешелон), док би командант (и одговарајући официри) повремено излазио на КО која би се налазила у непосредној близини КМ. Међутим, командант не би био везан само за једну КО, већ би у пратњи потребног броја официра и неопходних средстава везе чешће одлазио и на друге осматрачнице (које су по могућству раније изабране), као и на КМ и КО потчињених старшина.

По моме мишљењу, свако круто држање за неку сталну КО и тачно утврђивање који све официри треба да се крећу са командантом само би отежавало командовање у оваквим случајевима. То ће командант решавати у сваком конкретном случају, али, по досадашњем искуству, изгледа да ће се обавештајни официр често морати да укључи у групу која иде са командантом. Према томе, не може се унапред прописати тачан рецепт где треба да се налази начелник обавештајног одељења, нити то има смисла — он ће се налазити час на КО, час на КМ, час код потчињених јединица, час код суседа, а по потреби у обавештајном одељењу вишег штаба, итд.
